

Obsah

Předmluva	11
KAPITOLA 1	
Nové trendy v péči o děti, mládež a dospělé s mentální retardací	13
KAPITOLA 2	
Práva lidí s mentálním postižením	16
KAPITOLA 3	
Metodologické problémy vzdělávání a vzdělavatelnosti lidí s mentálním postižením	21
3.1 Vzdělavatelnost jako základní kategorie pedagogiky	21
3.2 Teoretická a metodologická východiska současné speciální pedagogiky	24
3.3 Vztah výchovy a vzdělávání a jeho terminologická vymezení	25
KAPITOLA 4	
Psychologická charakteristika lidí s mentálním postižením	28
4.1 Klasifikace mentální retardace	31
Lehká mentální retardace, IQ 50–69 (F70)	33
Středně těžká mentální retardace, IQ 35–49 (F71)	34
Těžká mentální retardace, IQ 20–34 (F72)	35
Hluboká mentální retardace, IQ je nižší než 20 (F73)	36
Jiná mentální retardace (F78)	36
Nespecifikovaná mentální retardace (F79)	36
4.2 Diagnostika mentální retardace	37
4.3 Četnost mentálně postižených v populaci	38
4.4 Psychologické zvláštnosti jedinců s mentální retardací	39
4.5 Kognitivní procesy a jejich vývoj u dětí s mentální retardací	42

Zvláštnosti vnímání dětí s mentální retardací	44
Rozvíjení myšlení dětí s mentální retardací	46
Zvláštnosti paměti dětí s mentální retardací	48
4.6 Utváření osobnosti dětí s mentální retardací	50
Emocionální vývoj dětí s mentální retardací	50
Utváření volných vlastností dětí s mentální retardací	54
Vývoj charakteru dětí s mentální retardací	55

KAPITOLA 5

Nejčastější příčiny mentálního postižení	61
5.1 Možnosti prevence vzniku mentálního postižení	63

KAPITOLA 6

Současný systém výchovy a vzdělávání dětí s mentální retardací	65
6.1 Předškolní vzdělávání dětí s mentální retardací	67
6.1.1 Integrované předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	70
6.1.2 Speciální předškolní vzdělávání	71
6.2 Základní vzdělávání žáků s mentální retardací	72
6.2.1 Základní škola praktická	73
6.2.2 Základní škola speciální	78
6.2.3 Přípravný stupeň základní školy speciální	83
6.2.4 Rehabilitační vzdělávací program	86
6.2.5 Další formy vzdělávání žáků s mentálním postižením	90
6.3 Školská poradenská zařízení pro děti a žáky s mentálním postižením	92

KAPITOLA 7

Další vzdělávání a profesní příprava mládeže s mentální retardací	95
7.1 Odborná učiliště	95
7.2 Praktické školy	96
7.2.1 Praktická škola dvouletá	96
7.2.2 Praktická škola jednoletá	100
7.3 Celoživotní vzdělávání lidí s mentálním postižením	105
7.3.1 Celoživotní učení pro všechny	105
7.3.2 Současné chápání celoživotního vzdělávání v zemích OECD	106

7.3.3 Některé formy celoživotního vzdělávání lidí s mentálním postižením	107
---	-----

KAPITOLA 8

Didaktické principy vzdělávání žáků s mentální retardací	111
8.1 Organizace vyučování	112
8.2 Hodnocení a klasifikace žáků	113
8.3 Osobnost učitele a vychovatele	113
8.4 Spolupráce s rodiči žáků a její specifické problémy	114
8.5 Některé netradiční formy vzdělávání žáků s těžším a těžkým mentálním postižením	115
8.6 Augmentativní a alternativní komunikace	119

KAPITOLA 9

Výchovná a vzdělávací péče o lidi s těžkým a hlubokým postižením ...	123
9.1 Hledání nových forem práce s lidmi s těžkým a hlubokým postižením	127
Snoezelen	127
Bílý pokoj a jiné psychorelaxační místnosti	130

KAPITOLA 10

Integrace žáků s mentálním postižením	132
10.1 Integrace a její sociální aspekty	133
10.2 Integrace a její psychologické aspekty	134
10.3 Pedagogické aspekty integrace žáků s mentálním postižením	136
10.4 Integrované vzdělávání v zahraničí	137

KAPITOLA 11

Výchova a vzdělávání dětí s Downovým syndromem	140
11.1 Fyziognomie a anatomické zvláštnosti lidí s Downovým syndromem	141
11.2 Příčiny vzniku Downova syndromu	143
11.3 Úroveň rozumových schopností lidí s Downovým syndromem ...	145
11.4 Včasná péče o děti s Downovým syndromem	147
11.5 Vzdělávání dětí s Downovým syndromem	147

KAPITOLA 12

Výchova a vzdělávání dětí s autismem	149
12.1 Diagnostická kritéria autismu	151
12.2 Možnosti vzdělávání dětí s autismem	152
12.3 Výchovné působení u dětí s autismem	154

KAPITOLA 13

Výchova dítěte s mentální retardací v rodině	156
---	-----

KAPITOLA 14

Ústavní péče o lidi s mentálním postižením	161
14.1 Druhy a charakteristika péče	162
14.2 Nový zákon o sociálních službách	164
14.3 Standardy kvality sociálních služeb	166
14.4 Anketa o humanizaci života v ústavech sociální péče	167
Závěry z ankety	171

KAPITOLA 15

Některé nové formy péče o osoby s mentálním postižením	172
15.1 Osobní asistence	173
15.2 Pečovatelská služba	175
15.3 Tísňová péče	175
15.4 Podpora samostatného bydlení	176
15.5 Odlehčovací (respitní) služby	176
15.6 Chráněné bydlení	177
15.7 Nové a netradiční formy péče o osoby s mentálním postižením ...	178

KAPITOLA 16

Společenské organizace a občanská sdružení a jejich role v péči o mentálně postižené	180
16.1 Národní rada zdravotně postižených ČR (NRZP ČR)	180
16.2 Sdružení pro pomoc mentálně postiženým ČR (SPMP)	181
Filozofie SPMP ČR	182

Shrnutí	185
Literatura	187
Internetové odkazy	190
Přílohy	191
PŘÍLOHA 1:	
Deklarace o právech mentálně postižených osob, vyhlášená na Valném shromáždění Organizace spojených národů dne 20. prosince 1971	191
PŘÍLOHA 2:	
Informace MŠMT k zabezpečení vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami s podporou asistence č. j. 14 453/2005-24	192
PŘÍLOHA 3:	
Sdělení MŠMT č. j. 25 317/2005-24 o tvorbě školních vzdělávacích programů pro vzdělávání žáků s mentálním postižením	194
PŘÍLOHA 4:	
Informace MŠMT k organizaci kurzu k získání základů vzdělání poskytovaného základní školou speciální č. j. 18 965/2005-24	195